

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/97/2024
Identifikačné číslo spisu: 6121497695
Dátum vydania rozhodnutia: 31.07.2024
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6121497695.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne M. U., narodenej XX. G. XXXX, U., F. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Martinom Valaským, advokátom v Topoľčanoch, Škultétyho 6, proti žalovanej D. Š., narodenej X. J. XXXX, R., F. XXXX/XX, zastúpenej Mgr. René Nguyenom, advokátom v Partizánskom, Moyzesova 471/1, o zaplatenie 2.000 €, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. PE-5C/49/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 26. júla 2023 sp. zn. 5Co/8/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanej náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Partizánske (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. novembra 2022 č. k. 5C/49/2021-161 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala proti žalovanej zaplatenia 2.000 € s odôvodnením, že dňa 12. marca 2020 uzavrela ako veriteľka so svojim bratom T. Š. ako dlžníkom zmluvu o pôžičke, na základe ktorej mu požičala sumu 10.000 € v hotovosti, ktorú mu pri podpise zmluvy aj odovzdala. S dlžníkom sa dohodli na vrátení dlhu bezúročne do 2 rokov odo dňa poskytnutia finančných prostriedkov, teda do 12. marca 2022. Dňa 31. januára 2021 však náhle dlžník zomrel a jeho dedičmi sú jeho plnoleté deti (medzi nimi aj žalovaná). Žalobkyňa si prihlásila predmetnú pohľadávku voči poručiteľovi T. Š. do dedičského konania, avšak dedičia pohľadávku odmietli a táto nebola zahrnutá do dedičstva. Zákonní dedičia dedičstvo prijali a zdedili ho do výšky svojho dedičského podielu. O trovách konania rozhodol (súd prvej inštancie) tak, že žalovaná má nárok voči žalobkyni na náhradu trov konania vo výške 100 %, o ktorých výške rozhodne po právoplatnosti konania vo veci samej vyšší súdny úradník samostatným uznesením.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 26. júla 2023 sp. zn. 5Co/8/2023 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so záverom súdu prvej

inštancie, že žalobkyňa si nespĺnila dôkaznú povinnosť. Konštatoval, že súd prvej inštancie správne uviedol, že z obsahu samotnej zmluvy o pôžičke vyplynulo, že žalobkyňa sa zaviazala poskytnúť právnenému predchodcovi žalovanej pôžičku 10.000 €, obsah zmluvy ale nijako nesvedčí o tom, že peňažné prostriedky pôžičky aj skutočne právnenému predchodcovi žalovanej odovzdala. Keďže zmluva o pôžičke je zmluvou reálnou, vyžaduje sa na jej platný vznik skutočné odovzdanie predmetu pôžičky, nepostačuje záväzok veriteľa, že pôžičku dlžníkovi poskytne. Žalobkyňa tak v spore ťažilo dôkazné bremeno preukázať inými dôkaznými prostriedkami, že k odovzdaniu peňažných prostriedkov pôžičky právnenému predchodcovi žalovanej skutočne došlo. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil vykonané dokazovanie, poukázal na rozpory vo výpovediach žalobkyne a jej svedkov a odôvodnil, prečo ich považoval za nevierohodné; pričom takéto rozpory žalobkyňa nijako nevyvrátila, ale i v odvolaní len zopakovala, ako zabezpečila peňažné prostriedky od svedka Y. J. a tieto potom poskytla ako pôžičku svojmu bratovi, teda uvádzala len skutočnosti, ktoré už tvrdila v konaní pred súdom prvej inštancie, a ktoré sa vykonaným dokazovaním nepreukázali. Vysvetlenie ňou rozporov vo výpovediach odstupom času a skutočnosťou, že sa spolu s manželom alebo len on sám so svedkom Y. J. stretávajú v tej istej kaviarni viackrát do roka neobstálo, nakoľko aj keby to tak skutočne bolo, tu išlo o stretnutie, na ktorom bola podpisovaná zmluva o pôžičke a odovzdávaná peňažná suma 10.000 €, teda celkom výnimočné okolnosti, ktoré vybočujú z radu normálnych stretnutí zúčastnených pri káve. Rovnako neobstálo ani tvrdenie žalobkyne, že tento svedok mal k dispozícii dostatok peňažných prostriedkov, aby jej poskytol sumu 10.000 €, pretože mu bolo po úraze vyplatených cca 40.000 € (či už ako náhrada za bolesť, náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia a rôzne iné dávky) a Sociálna poisťovňa mu vypláca rentu cca 700 € mesačne, o čom predložila príslušné rozhodnutia. Tieto tvrdenia a dôkazy na ich preukázanie navyše žalobkyňa prvýkrát uplatnila až v odvolacom konaní, hoci prostriedky procesného útoku, resp. obrany (teda rozhodujúce skutkové tvrdenia, i návrhy na vykonanie dokazovania) bola povinná uplatniť v rámci tzv. zákonnej koncentrácie konania (§ 154 Civilného sporového poriadku, t. j. zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „CSP“), teda do momentu, kedy súd prvej inštancie v spore vyhlásil dokazovanie za skončené (na pojednávaní konanom 25. októbra 2022). Na prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré boli uplatnené stranou neskôr, by mohol odvolací súd prihliadať len za splnenia podmienok § 366 CSP, ktoré ale splnené neboli. Súd prvej inštancie podľa neho správne pri odôvodnení svojich záverov poukázal na skutočnosť, že tvrdeniu žalobkyne o reálnom odovzdaní peňazí právnenému predchodcovi žalovanej odporovali i ostatné vykonané dôkazy. Z predloženého výpisu z účtu nevyplývalo, že by mal právny predchodca na svojom bankovom účte takéto peňažné prostriedky a žalobkyňa ani v konkurznom konaní, ktoré začalo po tom, čo mala podľa svojich tvrdení poskytnúť pôžičku, v zozname svojho majetku dlžníka nedeclarovala, že by mala voči právnenému predchodcovi žalovanej peňažnú pohľadávku z tejto pôžičky. Poskytnutie pôžičky popreli vo svojich výpovediach žalovaná i svedkyňa R. Š., ako aj ostatní dedičia právneho predchodcu žalovanej (X., T. a M. Š.) vo svojich písomných čestných prehláseniach; ktoré nemožno brať za zaujaté, účelové a nevierohodné (ako to tvrdila v odvolaní žalobkyňa) len preto, že ich žalobkyňa tiež žaluje o zaplatenie ich podielu na pôžičke právneho predchodcu, za ktorú ako dedičia zodpovedajú, pričom ich tvrdenia sú v súlade s ostatným v spore vykonaným dokazovaním a jeho hodnotením, nie sú vo vzájomnom rozpore a sú logické.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Navrhla zrušiť rozsudky nižších súdov a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. Namietala, že súdy nižšej inštancie odignorovali dôkazy ňou predložené a uverili čestným prehláseniam svedkov žalovanej napriek tomu, že v konaní bolo jednoznačne preukázané, že s právnym predchodcom žalovanej nemali takmer žiadny vzťah a o vlastného otca neprejavovali žiadny záujem. Podľa jej názoru bolo v konaní jednoznačne preukázané odovzdanie peňazí právnenému predchodcovi žalovanej, rovnako aj ich pôvod. Navrhla tiež odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 1 CSP z dôvodu, že je starobnou dôchodkyňou a vrátenia pôžičky sa nevie domôcť už takmer dva a pol roka.

4. Žalovaná navrhla dovolanie zamietnuť ako nedôvodné a priznať jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania vo výške 100 %.

5. Ešte pred odôvodnením rozhodnutia končiaceho dovolacie konanie sa žiada uviesť, že pokiaľ šlo o návrh žalobkyne na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozsudku, Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) tu nezistil splnenie predpokladov pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 1 CSP) najmä v podobe dôvodov hodných osobitného zreteľa pre navrhnutý postup a v súlade so svojou ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) následne po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) uvádza nasledovné :

7. Podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Podľa § 422 ods. 1 písm. a/ CSP však dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada a podľa odseku 2 tu citovaného ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

9. Aj v danom prípade uskutočneniu meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia bránilo ustanovenie § 422 ods. 1 písm. a/ CSP. V prejednávanej veci je predmetom dovolacieho konania, tak ako aj predmetom skorších konaní pred nižšími súdmi pohľadávka vo výške 2000 €, pričom desaťnásobok minimálnej mzdy ku dňu podania žaloby na súde prvej inštancie (t. j. 29. septembra 2021), bol 6.230 € (tu porovnaj § 9b ods. 1 písm. a/ zákona č. 294/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov, a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov). Z uvedeného vyplýva, že výška predmetu dovolacieho konania v tomto konkrétnom prípade neprevyšuje zákonom stanovenú hranicu tzv. majetkového cenzu ($2.000 < 6.230$) obmedzujúceho prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP pri peňažnom plnení (ratione valoris), preto je prípustnosť dovolania v zmysle § 422 CSP vylúčená.

10. V reakcii na dovolacie argumenty, že nižšie súdy odignorovali dôkazy predložené žalobkyňou v konaní a uverili čestným prehláseniam svedkov žalovanej napriek tomu, že v konaní bolo jednoznačne preukázané, že s právnym predchodcom žalovanej nemali takmer žiadny vzťah a o vlastného otca neprejavovali žiadny záujem; a v konaní bolo jednoznačne preukázané odovzdanie peňazí právnomu predchodcovi žalovanej, rovnako aj ich pôvod, najvyšší súd považuje za potrebné tiež uviesť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolačný súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (v tejto súvislosti porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné či prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci zistené neboli.

11. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalobkyne, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ CSP).

12. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.